Spirit of Bosnia / Duh Bosne
An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

UHODE

Enes Duraković

Pobuna i otpor stalna su iskrišta koja se razgorijevaju u junacima Sušićevih pripovijesti, junacima koji svoje duboko i neiskorjenjivo osjećanje bosanske pripadnosti nose i kao radost i kao ukletost. Zemlja o koju se stalno otimaju tuđe vojske i ordije, zemlja u kojoj su odvajkada jedni barjaci omrkavali a drugi osvitali, Bosna je na razmeđu svjetova stalno ucrtavana u središte ratnih mapa i planova, pa su i njene neprohode stalno promatrale oči plaćenih uhoda. Ovo sumorno viđenje povijesne sudbine Bosne i njenih ljudi Derviš Sušić je razvio i produbio u romanu *Uhode*, u kojem su razoreni tradicionalni oblici i konvencije u strukturiranju romanesknog oblika ukidanjem jedinstvenog i jednoobraznog fabulativnog toka, čija bi se kompoziciona shema zasnivala na ispripovijedanoj sudbini glavnog junaka. Roman je, naime, ostvaren mozaičkim uklapanjem samostalnih pripovijednih cjelina, literarno održivih samih po sebi, u kompleksniju estetsku tvorevinu. Široka panorama historijskih zbivanja ostvaruje se kombiniranjem raznovrsnih oblika pripovijedanja: sudbine Sušićevih junaka ispripovijedane su u obliku pisama, arhivskih zapisa, dokumentiranih svjedočenja, a pojedine pripovijedne jedinice, kao ona o obavještajcu Abidu Morlaku, objedinjuju nekoliko oblika naracije.

Mada su osnovnim idejnim i koncepcijskim zamislima *Uhode* cjelovito djelo koje se nameće modernom pripovijedačkom strukturom, vrijednost ovog romana je ipak prije svega u fragmentima i pojedinim epizodama, kakva je recimo ona o dubrovačko-bosansko-turskom uhodi Dabiživu Vojsaliću. Mada se fabula ove priče stilizira u atmosferi viteškog romana, iza te naoko neobavezne literarne stilizacije ritersko-ljubavnog sižea otkriva se, zapravo, povijesna slika posljednjih godina bosanskog kraljevstva. Literarno uobličenje historijskih događaja sugestivno je ostvareno i u epizodi o Husein-begu Gradaščeviću. Značaj i veličinu Gradaščevićeve pojave i njegovog ustanka Sušić ne prezentira patosom romantičarskih predstava, nego, rekli bismo, iz kose pripovjedačke perspektive: priča je zasnovana kao tajni izvještaj turskog uhode, koji neosjetno i spontano od prezira i mržnje spram ustanika prolazi mučan ispit savjesti i postaje jedan od najodanijih Gradaščevićevih pobunjenika

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.